

Programski izvještaj Operacije grad za 2021. godinu

OPERACIJA:GRAD

www.operacijagrad.net / <https://www.platformaupgrade.com/>

UVOD

Operacija Grad (bivši Savez udruga Operacija grad i Savez za centar za nezavisnu kulturu i mlade – SZC) osnovana je s ciljem poticanja razvoja nezavisne kulture te samoorganiziranog djelovanja mladih, što ostvaruje okupljanjem organizacija i pojedinaca te organiziranjem različitih kulturnih sadržaja od manifestacija i javnih rasprava, preko obrazovnih i istraživačkih programa do izdavanja publikacija. Organizacija trenutno ima 27 članica (2 saveza udruga, 22 udruge i 3 umjetničke organizacije).

MISIJA

Operacija grad zagovara i razvija inovacije u sudioničkom upravljanju u kulturi, promiče vrijednosti jednakog pristupa kulturi te radi na poboljšanju uvjeta djelovanja organizacija nezavisne kulture i mladih.

VIZIJA

Nezavisna kultura i mladi kao utjecajni akteri razvoja lokalnih sredina.

ČLANICE

Organizacije članice Operacije grad djeluju na područjima nezavisne kulture te aktivnosti mladih i za mlade. Te organizacije provode projekte i aktivnosti u raznovrsnim poljima kao što su aktivno sudjelovanje mladih u društvu, kultura mladih i stvaralaštvo mladih, urbana kultura, suvremena umjetnost, kazalište, ples, performans, neformalna edukacija na različitim područjima, informiranje mladih, novi mediji i tehnologije, mobilnost mladih, politike za mlade, kulturne politike, arhitektura i urbanizam, glazbena kultura, film i video itd.

OSNOVNA PROGRAMSKA PODRUČJA DJELOVANJA

1. SU-UPRAVLJANJE POGONOM

Osnivanjem Pogona - Zagrebačkog centra za nezavisnu kulturu i mlade (2008.), zadovoljen je jedan od osnovnih ciljeva organizacije budući da je njegov početak rada kao hibridne institucije sigurno najvažnija institucionalna inovacija koju je dosada ostvarila Operacija grad i njezine članice. Od početnih zahtjeva za osnivanje Centra za nezavisnu kulturu i mlade kao civilno-javnog partnerstva, preko čina osnutka Pogona, pa do kontinuiranih nastojanja organizacije za dalnjim unapređenjem i razvojem ovog modela, ovaj se program u različitim formatima kontinuirano provodi od 2006. godine.

Okosnicu ovog programa čini su-upravljanje Pogonom, proces u kojem ravnopravno sudjeluju Operacija grad i Grad Zagreb. Primarna uloga Operacije grad u ovom partnerstvu se odnosi na sadržaj, odnosno program Centra. On okuplja organizacije koje djeluju na području nezavisne kulture i mladih te tako, s jedne strane osigurava programe koji će se odvijati u Pagonu, a s druge, omogućuje svim organizacijama korisnicama da sudjeluju u donošenju odluka. Glavni instrument ovog sudjelovanja, osim članstva u Operaciji grad je Programski savjet Pogona, stručno savjetodavno tijelo sastavljeno od predstavnika organizacija civilnog društva koje raspravlja o pravilima i procedurama korištenja resursa, programskom usmjerenu i dugoročnim programskim planovima. Programski savjet ima 5 članova, a biraju se iz redova članica Operacije grad.

Nadalje, razvojem samog Centra, uspostavili su se i novi mehanizmi njegova upravljanja u obliku Upravnog vijeća Pogona, a čija je uloga donositi temeljne dokumente o radu Pogona te odlučivati o raspodjeli finansijskih sredstava Pogona. Upravno vijeće Pogona ima tri člana: po jednog predstavnika svakog od osnivača (Operacija grad i Grad Zagreb) te jednog člana iz redova zaposlenika Pogona, a sudjelovanjem u radu Upravnog vijeća Pogona, Operacija grad su-upravlja tom institucijom i na administrativnoj razini.

Dugogodišnjim sudjelovanjem u su-upravljanju javnom ustanovom u kulturi, Operacija grad nije djelovala samo kao akter koji participira, već i kao akter koji promišlja, razvija i inovira te koji, zajedno sa svojim organizacijama članicama, partnerima te samim Pogonom, ulaže kontinuirane napore u unapređenje navedenog modela te u njegovo sagledavanje kao ishodišne točke razvoja sudioničkog upravljanja u kulturi.

2. INSTITUCIONALNA INOVACIJA I KULTURNA POLITIKA

Institucionalna inovacija te pitanja kulturne politike su teme kojom se organizacija kontinuirano bavi od svog osnutka. S jedne strane Operacija grad je pokrenula procese koji unapređuju i inoviraju polje kulturne politike u segmentu koji obuhvaća kvalitetno upravljanje prostorima nezavisne kulture i mladih, a s druge se strane afirmirala kao resursna organizacija za pitanja sudioničkog upravljanja i javno-civilnog partnerstva.

Polazeći od osnivanja Pogona, novog tipa mješovite ustanove, kao ishodišne točke, Operacija grad kontinuirano radi na promoviranju sudioničkog upravljanja kao dugoročno održivog modela koji svoju uspješnost pokazuje u praksi. Uspješnost ovog modela inspirirala je brojne aktere u drugim lokalnim zajednicama na iniciranje i pokretanje procesa uspostavljanja sudioničkog upravljanja. U navedenim procesima Operacija grad djeluje kao akter koji istovremeno te procese podržava, ali ih i aktivno potiče nastojeći doprinijeti njihovom što kvalitetnijem razvoju te osnaživanju uključenih aktera. Podržavanjem lokalnih procesa uspostave sudioničkih modela upravljanja, ostvaruje se važan moment kontekstualizacije modela Pogona u drugim sredinama, odnosno, prilagodba tog modela specifičnoj lokalnoj zajednici i okruženju u kojem se ona nalazi.

Pored djelovanja u polju inovacije i promišljanja, Operacija grad djeluje u kontinuiranom praćenju korištenja prostornih resursa u gradu Zagrebu te praćenju gradske politike upravljanja prostorima. Unutar ovog programskog segmenta, Operacija grad surađuje sa svojim organizacijama članicama, od kojih određeni broj i sam upravlja prostorima. Tako se zajednički ulažu napori u prevladavanju izazova koje sa sobom nosi zagovaranje za uspostavljanje ujednačene, kvalitetne politike upravljanja javnom gradskom infrastrukturom, s naglaskom na primjenu načela dobrog upravljanja. U ovom procesu Operacija grad djeluje dvojako: kao resursna organizacija te kao zagovarački akter koji okuplja različite dionike ne bi li zajednički iznašli najbolja rješenja za pitanja kvalitetnog upravljanja javnim prostorima.

3. OSNAŽIVANJE LOKALNIH SCENA, PRIJENOS ZNANJA I UMREŽAVANJE

Operacija grad ovaj program provodi od početaka svojeg djelovanja. Kao organizacija koja posjeduje resurse i kapacitete za prijenos znanja u području sudioničkog upravljanja u kulturi te za osnaživanje suradničkih i partnerskih organizacija široko je prepoznata na lokalnoj, nacionalnoj i regionalnoj/međunarodnoj razini.

Tijekom posljednjih godina djelovanja, Operacija grad i oko nje okupljeni pojedinci organizirali su i proveli brojne događaje, edukacije, javne razgovore, stručne panele i kampanje koje su imale za cilj 1/ nametnuti u javnom prostoru temu sudioničkog upravljanja i javno-civilnog partnerstva kao dugoročno održivog modela koji doprinosi demokratizaciji u kulturi i društvu, 2/ prenijeti iskustvo i znanje stečeno su-upravljanjem Pogonom te 3/ pomoći i podržati aktere u drugim sredinama koji teže lokalizirati i kontekstualizirati vlastite pokušaje uspostave javno-civilnog partnerstva.

Operacija grad kontinuirano djeluje kao resursna organizacija za svoje članice. U tom kontekstu važno je naglasiti podršku (konzultacije, zajedničke aktivnosti, zajedničko istupanje prema gradskoj upravi) koju pruža pojedinačnim organizacijama s neriješenim pitanjima prostora. Osim organizacija s područja kulture i umjetnosti, Operacija grad je učinila važan iskorak u povezivanju s organizacijama koje djeluju i izvan područja kulture te s neformalnim inicijativama.

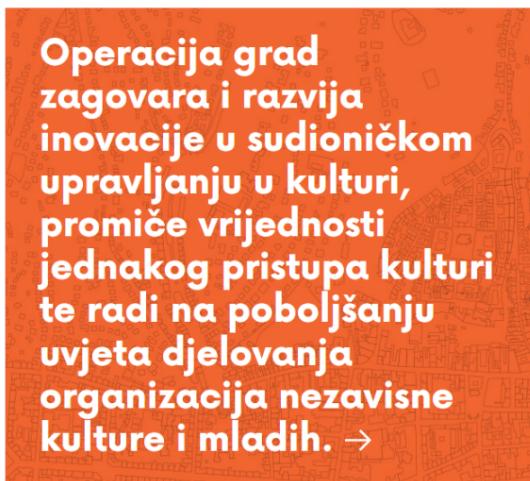
4. PLATFORMA UPGRADE

Važan fokus djelovanja Operacije grad, koji se tijekom posljednjih 6 godina transformirao u zaseban program, jest rad na suradnji i povezivanju kulture s drugim područjima djelovanja, primarno putem djelovanja platforme Upgrade.

Platforma Upgrade je nastala kao proces promišljanja i nadogradnje modela su-upravljanja Pogonom kroz interdisciplinarni pristup, razvojem novog modela koji bi u sebe uključio i druge civilnodruštvene aktere koji ne djeluju isključivo u području kulture. Tako je došlo do konceptualizacije i zagovaranja modela društveno-kulturnog centra kao novog institucionalnog modela korištenja i upravljanja javnom infrastrukturom koja je namijenjena za transdisciplinare i transsektorske potrebe kulture, organizacija civilnog društva i lokalne zajednice. U procesu zajedničkog modeliranja i promišljanja, interkulturalnost je definirana kao sadržajni fokus budućeg društveno-kulturnog centra u Zagrebu. Od tada je dio zagovaračkih aktivnosti Operacije grad usmjeren ka osnivanju interkulturnog društvenog centra kao institucionalne inovacije primjerene novonastalim okolnostima djelovanja i života u gradu.

Upgrade se sastoji od niza civilno-društvenih organizacija koje obuhvaćaju sljedeća polja: kultura i umjetnost, ekologija, solidarna ekonomija i integracija. Osim Operacije grad i organizacija u kulturi, tu se nalaze Zelena mreža aktivističkih grupa (ZMAG), Centar za mirovne studije i Zelena akcija. Ove se organizacije kroz platformu Upgrade zalažu za oblikovanje sistemskih rješenja problema neadekvatne prostorne infrastrukture za djelovanje nezavisne kulture i civilnog društva u Zagrebu, uzimajući u obzir nove potrebe lokalne zajednice i nove okolnosti razvoja suvremenih gradova.

ORGANIZACIJSKI RAZVOJ U 2021. GODINI

U 2021. godini Operacija grad ostvarila je nekoliko bitnih promjena povezanih s razvojem i funkcioniranjem organizacije koje su dovele do izmjena njena Statuta:

- ▶ Promjena ustrojstva iz saveza udruga u udrugu.
- ▶ Promjena imena iz Savez udruga Operacija grad (Alliance Operation City) u Operacija grad (Operation City) te nova skraćenica imena OG (OC).
- ▶ Uključivanje umjetničkih organizacija kao punopravnih članica s pravom glasa.
- ▶ Svaka članica (savez udruga, udruga, umjetnička organizacija) ima po jednog predstavnika koji ima jedan glas u Skupštini.
- ▶ Upravni odbor, predsjednik/ca, zamjenik/ca predsjednika/ice kao i predstavnici udruga u skupštini imaju mandat 3 godine umjesto dosadašnje 2 godine.
- ▶ Određena je mogućnost održavanja online skupština.

Uz navedene promjene održan je izbor novih članica/ova Upravnog odbora Operacije grad te su odabrane/i: Ana Abramović (Savez udruga Klubtura), Luka Antić (Udruženje za razvoj kulture "URK"), Ivona Eterović (Mreža mladih Hrvatske), Dina Karadžić (Format C) i Ivana Pejić (Multimedijalni institut).

U organizaciju su ušle dvije nove članice: Cirkorama i Format C. Međutim, također su prestale s djelovanjem 2 organizacije članice: BadCo i Mala performerska scena te su time prestale biti članicama organizacije. Sukladno navedenome, iako je organizacija dobila dvije nove članice, zbog prestanka djelovanja dvije organizacije članice, broj članova udruge je ostao isti (27).

S krajem godine uspješno je izrađena cjelokupna nova internetska stranica organizacije (operacijagrad.net) s novim dizajnom i novim programskim rješenjem te je objavljena početkom 2022. godine.

Kao uspjeh organizacije u protekloj godini bitno je istaknuti i odobrenu *Institucionalnu podršku u području demokratizacije i društvenog razvoja Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva*.

PROVEDBA PROGRAMA U 2021. GODINI

1. SU-UPRAVLJANJE POGONOM

Jedna od ključnih programske aktivnosti Operacije grad je su-upravljanje Pogonom temeljem osnivačkog akta između Grada Zagreba i Operacije grad iz 2008. čime se osigurava kvalitetno zajedničko upravljanje temeljnim funkcioniranjem ustanove.

Operacija grad je uspostavljena radi zagovaranja osnivanja centra za nezavisnu kulturu i mlade kao ustanove temeljene na formalnom civilno-javnom partnerstvu zagrebačke gradske uprave i organizacija nezavisne kulture i mlađih, a svojim djelovanjem osigurava uključenost i sudjelovanje civilne strane ovog, i dalje jedinstvenog, primjera su-upravljanja javnom infrastrukturom u RH.

U protekloj, 2021. godini, Operacija grad je kao suosnivač i su-upravitelj Pogona, uz Grad Zagreb, bila kontinuirano uključena u donošenje administrativnih odluka koje su važan faktor u kvalitetnom funkcioniranju ustanove.

Miljenka Buljević, predstavnica Operacije grad, aktivno je sudjelovala u radu Upravnog vijeća kojemu je glavna uloga upravljanje, donošenje temeljnih dokumenata i odlučivanje o raspodjeli finansijskih sredstava Pogona. U Upravnom vijeću Pogona, uz predstavnici Operacije grad, nalazi se Laura Topolovšek, predstavnica drugog suosnivača i su-upravitelja Grada Zagreba, te Sonja Soldo, članica iz redova zaposlenika Pogona.

Angažman Operacije grad bio je i kroz Programske savjet Pogona koji čini pet članova, predstavnika organizacija članica. Predstavnici su sudjelovali na redovnim sastancima i odlučivali o aktualnim temama vezanim uz programske aspekte rada Pogona.

U svrhu što boljeg su-upravljanja Pogonom nastavljeno je vođenje redovite komunikacije sa članicama Operacije grad putem mailing liste, online pozivima, telefonom i uživo (pridržavajući se epidemioloških mera od početka COVID-19 krize), u okviru pojedinačnih sastanaka, termina u kojima su se članice mogle okupiti i diskutirati o aktualnim temama, kao i na Skupštinama, gdje se također raspravljalo o smjerovima i planu daljnog djelovanja.

U kontekstu pandemije COVID-19 sve aktivnosti su se prilagođavale aktualnim mjerama Stožera civilne zaštite (ograničenja sudionika aktivnosti, prijave događanja, obavezne COVID-19 potvrde pa tako i nošenje i raspoloživost maski, održavanje razmaka, osiguranje dezinfekcijskih sredstava i sl.)

Posljedice potresa i dalje se očituju na konferencijskoj dvorani i uredima u Mislavovojoj koji su ranije proglašeni neupotrebljivim te štete još nisu sanirane, dok su velika i mala dvorana Pogona Jedinstvo bile na raspolaganju te je njihov kalendar bio popunjen gotovo cijele godine.

Tijekom godine smo na svojim društvenim mrežama redovito objavljivali programe i aktivnosti koje su se provodile u Pogonu povećavajući doseg i vidljivost aktivnosti, programa te korisnika Pogona. Činjenica da su prostori Pogona rezervirani za provedbu programske aktivnosti od strane korisnika niz mjeseci unaprijed jasno svjedoči o pozitivnom učinku ovih nastojanja na zajednicu i širok broj aktera nezavisne kulture i mladih.

2. INSTITUCIONALNA INOVACIJA I KULTURNA POLITIKA

Nastavno na skupinu aktivnosti promoviranja sudioničkog upravljanja kao dugoročno održivog modela, Operacija grad je nastavila podržavati lokalne procese uspostave sudioničkih modela upravljanja, prvenstveno kroz suradnju s inicijativama iz 8 gradova (Split, Pula, Rijeka, Čakovec, Dubrovnik, Karlovac, Koprivnica, Zagreb) s kojima su se tijekom godine razvijali pristupi zagovaranju za promjenu institucionalnog okvira RH s ciljem uključivanja sudioničkog upravljanja u taj okvir. Također, Operacija grad aktivno sudjeluje u aktivnostima Mreže društveno-kulturnih centara, DKC-HR te i kroz tu suradnju razvija i promišlja nove modele upravljanja.

U domeni lokalnih politika, Operacija grad je tijekom 2021. godinu bila kontinuirano angažirana na praćenju okolnosti rada i djelovanja organizacija nezavisne kulture u gradu Zagrebu, kao i na praćenju i mapiranju korištenja prostornih resursa te zagovaranja unapređenja gradske politike upravljanja ovim resursima.

Aktivnosti projekta “Nova javna kultura i prostori društvenosti”

Operacija grad je u 2021. godini kao partner započela s provedbom trogodišnjeg projekta “Nova javna kultura i prostori društvenosti” čiji je nositelj Savez udruga Klubtura. Partneri na projektu osim Operacije grad su i Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Savez udruga Kaoperativa, Platforma Doma mladih, Art radionica Lazareti, Savez udruga Molekula, Savez udruga Rojca, Kurziv - Platforma za pitanja kulture, medija i društva,

Platforma za Društveni centar Čakovec, Drugo more. Projekt sufinancira Europska unija iz Europskog socijalnog fonda, operativni program Učinkoviti ljudski potencijali.

“Nova javna kultura i prostori društvenosti” bavi se unapređenjem lokalne infrastrukture za kulturne i društvene aktivnosti te promovira decentralizaciju, veću inkluzivnost, povećanje dostupnosti i razvoj sudioničkog upravljanja. Projekt povezuje organizacije civilnog društva uključene u procese osnivanja društveno-kulturnih centara, akademsku zajednicu i lokalne kulturne institucije kroz provedbu znanstvenih istraživanja i izradu smjernica za unapređenje kulturnih politika. Kroz projekt se zagovaraju promjene u kulturnoj politici temeljene na inovaciji u upravljanju kulturnom infrastrukturom u kojem ravnopravno sudjeluju organizacije civilnog društva, javna uprava i lokalna samouprava te građani. Aktivnosti u okviru projekta na kojima je sudjelovala Operacija grad u protekloj godini bile su:

- ▶ Početak mapiranja i izrade adresara **a)** organizacija civilnog društva u području kulture koje u svojim lokalnim sredinama iniciraju procese osnivanja društveno-kulturnih centara na temelju civilno-javnog partnerstva i sudioničkog upravljanja; **b)** svih postojećih javnih kulturnih centara u RH (centara za kulturu, narodnih sveučilišta, pučkih otvorenih učilišta, domova kulture i drugih oblika javnih kulturnih centara) te **c)** javnih prostora koje vode organizacije civilnog društva u području kulture u RH.
- ▶ Izrađen je model djelovanja tematske mreže. Model omogućuje nastavak djelovanja mreže i uključivanja novih članica, kao i kriterije uključivanja u okviru čega je napravljen i nacrt Sporazuma o pristupanju tematskoj mreži Nova javna kultura.
- ▶ Suradnja na ispitivanju javnog mnijenja i potreba društva o prepoznavanju kulturnih centara u urbanim sredinama te o stavovima publike i korisnika o programima koji se odvijaju u društveno-kulturnim centrima.
- ▶ Sudjelovanje u provedbi znanstvenih istraživanja vezanih uz infrastrukturu za kulturu i društvene aktivnosti - definiranje metodologije, procesa, angažiranje ostalih sudionika u provedbi istraživanja kao i vlastiti doprinos u istraživanju. Kroz ovu aktivnost cilj je proizvesti i i javnosti predstaviti relevantna i znanstveno utemeljena znanja o značaju lokalne infrastrukture za kulturu i društvene aktivnosti (javni kulturni centri i društveno-kulturni centri), novim modelima upravljanja u kulturi te praksama i umrežavanju u OCD-a u kulturi, koja će služiti kao temelj za izradu smjernica za unapređenje kulturne politike.

3. OSNAŽIVANJE LOKALNIH SCENA, PRIJENOS ZNANJA I UMREŽAVANJE

Program jačanja lokalne scene i transfera znanja provodi se od samog početka djelovanja Operacije grad. Nizom različitih formata organizacija prati lokalne politike povezane s nezavisnom kulturom i mladima, pruža pomoć i podršku kako lokalnim akterima tako i onima u ostaku zemlje i cijeloj regiji te time jača njihove kapacitete za zagovaranje boljeg položaja unutar kulturnog sustava te proizvodi specifična znanja vezana uz su-upravljanje javnom infrastrukturom kroz model civilno-javnog partnerstva. U sklopu ovog programa organizacija je kontinuirano komunicirala s predstavnicima srodnih organizacija kojima je prenosila vlastita iskustva razvoja modela sudioničkog upravljanja i djelovanja unutar složenih organizacijskih ekosustava.

Rad na osnaživanju u protekloj godini nastavio se u vidu daljnog djelovanja kroz Mrežu društveno-kulturnih centara: DKC-HR koja zagovara javnu politiku za održivu infrastrukturu društveno-kulturnih djelatnosti temeljenu na sudioničkom upravljanju i civilno-javnom partnerstvu, reprezentira društveno-kulturne centre koji postoje u RH prema donositeljima odluka na nacionalnoj i lokalnim razinama i pruža podršku postojećim društveno-kulturnim centrima te lokalnim inicijativama za uspostavu društveno-kulturnih centara prema modelu sudioničkog upravljanja i civilno-javnog partnerstva.

Organizacija je aktivno radila na osnaživanju sisačkih i petrinjskih organizacija civilnog društva u njihovim nastojanjima za uspostavom društveno-kulturnih centara u Sisku i Petrinji. Operacija grad dala je operativnu podršku crowdfunding kampanji koja uključuje oba centra i njihovu ponovnu izgradnju. Kampanja je među širom javnošću osvijestila potrebu za osnivanjem društveno-kulturnih centara te je potaknula sakupljanje brojnih donacija za centre.

Uz navedeno, ovom području programskog djelovanja, u lokalnom kontekstu doprinosilo se aktivnostima kroz projekt "Kulturna politika odozdo - Od dobrih praksi društveno-kulturnih centara do održivog okvira za sudioničko upravljanje" i prethodno opisani projekt "Nova javna kultura i prostori društvenosti" koji uz rad na institucionalnoj inovaciji i kulturnim politikama doprinosi i ovoj programskoj liniji.

Projekt “Regional Lab: New Culture Spaces and Networks as drivers of an Innovative and Sustainable Bottom-up Development of Regional Collaboration (REG.LAB.)”

U travnju 2021. započeli smo sa suradnjom u trogodišnjoj provedbi projekta "Regional Lab: New Culture Spaces and Networks as drivers of an Innovative and Sustainable Bottom-up Development of Regional Collaboration" (REG.LAB.) pod vodstvom Kooperative - Regionalne platforme za kulturu, čija je Operacija grad organizacija članica. Projekt okuplja mreže i kulturne centre iz šest zemalja regije: Anibar (Kosovo), Društvo Asociacija (Slovenija), Jadro Asocijacija (Sjeverna Makedonija), Operacija grad (Hrvatska), Asocijacija NKSS (Srbija) i OKC Abrašević (BiH), a finansijski ga je podržala Kreativna Europa: potprogram – Projekti kulturne suradnje u zemljama Zapadnog Balkana – 2020.

REG.lab. povezuje kulturne centre i mreže u regiji s ciljem zagovaranja novih, demokratičnih i participativnih modela upravljanja. Provedbom se ujedno daje i regionalni, solidaran odgovor na krizu ne samo kulturnih sektora na ovim prostorima, nego i širih demokratskih procesa u našim društvima.

Operacija grad je u 2021. godini, kao partner na projektu, sudjelovala u aktivnostima vezanim uz međunarodno povezivanje društveno-kulturnih centara, organizacija civilnog društva, kulturnih djelatnika i umjetnica/ka, a dodatno doprinosila umrežavanju ovih aktera na regionalnoj razini kao i njihovom međusobnom prijenosu znanja:

- ▶ Osmišljen je i pokrenut prvi ciklus Programa mentorstva s ciljem osnaživanja organizacija civilnog društva kroz mentorsku podršku umjetnika, kulturnih djelatnika i voditeljima programa koji imaju dugogodišnju praksu rada u mrežama i platformama vezanim uz nezavisnu kulturu. Na Program su se mogli prijaviti predstavnici organizacija civilnog društva iz Regije (Albanija, BiH, Hrvatska, Kosovo, Crna gora, Sjeverna Makedonija, Srbija i Slovenija) koji djeluju u području nezavisne kulture, umjetnosti i kreativnih industrija.
- ▶ Osmišljen je i pokrenut prvi ciklus Twinning programa koji se fokusira na suradnju, razmjenu iskustva i zajednički angažman između više parova organizacija aktivnih u području umjetnosti i kulture iz različitih zemalja. Cilj je izgradnja kapaciteta i umrežavanje sudionika te se u programu mogu razmjenjivati osoblje, vještine i stručnost na razini upravljanja, programiranja i produkcije. Na Program su se moglo prijaviti organizacije civilnog društva iz Regije (Albanija, BiH, Hrvatska, Kosovo, Crna gora, Sjeverna Makedonija, Srbija i Slovenija) koje djeluju u području nezavisne kulture, umjetnosti i kreativnih industrija.

- ▶ Osmišljen je model Programa razmjene sa svrhom poticanja cirkulacije umjetničkih djela i umjetničkih produkcija unutar regije između mreža i nezavisnih kulturno-umjetničkih centara u regiji (NKSS - Magacin, Beograd; Operacija grad - Pogon, Zagreb; Jadro - SCC Center-Jadro, Skoplje; OKC Abrašević, Mostar i Anibar, Peć).
- ▶ Predstavnica Operacije grad sudjelovala je u godišnjoj skupštini i strateškom planiranju Kooperative za razdoblje od 2022. do 2024. u Skoplju.
- ▶ Predstavnici Operacije grad sudjelovali su na partnerskim sastancima i planiranjima vezanim uz provedbu projekta u Beogradu i online.
- ▶ Predstavnici Operacije grad u suradnji s partnerima započeli su osmišljavanje okvira Ljetne škole u Ohridu 2022. namijenjene za osnaživanje kulturnih radnika i predstavnika organizacija civilnog društva koji djeluju u nezavisnom kulturnom sektoru.

Projekt “Kulturna politika odozdo - Od dobrih praksi društveno-kulturnih centara do održivog okvira za sudioničko upravljanje”

U 2021. godini započela je provedba projekta „Kulturna politika odozdo - Od dobrih praksi društveno-kulturnih centara do održivog okvira za sudioničko upravljanje“ čiji je nositelj Operacija grad, a partneri: Savez udruga Klubtura (Zagreb), Kurziv – Platforma za pitanja kulture, medija i društva (Zagreb), Platforma za društveni centar Čakovec (Čakovec), Savez udruga Kaoperativa (Karlovac), Platforma doma mladih (Split), Art radionica Lazareti (Dubrovnik), Savez udruga Rojc (Pula), Savez udruga Molekula (Rijeka), Mreža društveno-kulturnih centara (Zagreb). Projekt je podržan kroz finansijsku podršku Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP i Norveških grantova.

Svi partneri surađuju više od 10 godina, a kroz ovaj projekt radi se na dodatnom umrežavanju, međusobnom osnaživanju i započinje novi ciklus kohezivnog rada kao i zajedničko djelovanje kroz Mrežu društvenih centara.

Projektom se radi na razvoju javne (kulturne) politike koja se temelji na sudjelovanju građana i civilnog društva u upravljanju lokalnim društveno-kulturnim centrima kao mehanizmom kojim se jača transparentnost, smanjuje korupcija i osigurava da se javnim resursima upravlja u interesu lokalne zajednice.

Ovaj projekt prožima dva programska područja Operacije grad: “Osnaživanje lokalnih scena, prijenos znanja i umrežavanje”, kao i “Institucionalna inovacija i kulturna politika”. Aktivnosti koje su provedene u 2021. godini odražavaju djelovanje unutar oba navedena programska područja:

- ▶ Izrađena je "Komparativna analiza javnih politika kojima se uređuju društveno-kulturne djelatnosti u RH i europskim zemljama". Analizu je uredila Mirela Travar (Operacija grad), a autori su Hrvoje Pašalić, Katarina Pavić i Ana Žuvela.
- ▶ Započelo je mapiranje lokalnih razvojnih procesa DKC-a temeljenih na sudioničkom upravljanju i civilno-javnom partnerstvu te su u sklopu mapiranja održani sastanci s predstvincima DKC-ova u Rijeci, Koprivnici, Splitu, Puli, Dubrovniku, Zagrebu, Hvaru, Sv. Filip i Jakovu te Osijeku
- ▶ Od 14. do 17. listopada održano je strateško planiranje Mreže društveno-kulturnih centara na Hvaru na kojem su sudionici prolazili kroz radionicu planiranja, definiranje tema i prioriteta djelovanja DKC HR, analizu prioriteta/specifičnih ciljeva, operacionalizaciju specifičnih ciljeva (2022.- 2025.) te dogovor o dalnjim koracima i evaluaciju čitavog procesa. Sudjelovali su predstavnici/e organizacija članica Mreže DKC-HR – Operacija grad (Zagreb), art radionica lazareti # art workshop lazareti (Dubrovnik), Platforma Doma mladih (Split), Savez udruga Molekula (Rijeka), Forum udruga nezavisne kulture – FUNK (Koprivnica), Platforma, Hvar (Hvar), KAoperativa (Karlovac), SU Klubtura (Zagreb) te partner Kurziv (Kulturpunkt.hr).
- ▶ Definiran je vizualni identitet Mreže DKC-HR, a uz to je pokrenut web i Facebook stranica na kojoj je pokrenuta kampanja jačanja vidljivosti Mreže kao i društveno-kulturnih centara u Hrvatskoj.
- ▶ 26. listopada 2021. u Društvenom centru Rojc u Puli održana je interaktivna radionica "Interkulturnost i interkulturni dijalog" kojoj je cilj bio promišljati o interkulturnosti u kontekstu programa društveno-kulturnih centara. Voditeljica radionice bila je Iva Zenzerović iz Centra za mirovne studije.

4. UPGRADE

Glavnina aktivnosti organizacije unutar ove programske linije odnosi se na konceptualizaciju i zagovaranje modela društveno-kulturnog centra (DKC) kao novog institucionalnog modela korištenja i upravljanja javnom infrastrukturom koja je namijenjena za transdisciplinarne i transsektorske potrebe kulture, organizacija civilnog društva i lokalne zajednice.

Interkulturalnost je definirana kao sadržajni fokus budućeg društveno-kulturnog centra u Zagrebu te su zagovaračke aktivnosti Operacije gradusmjerenje ka osnivanju Interkulturnog društvenog centra (IDC).

Zagovaračkim aktivnostima oko uspostavljanja prvog interkulturnog društvenog centra (IDC) u Zagrebu, Operacija grad se vodi interdisciplinarnim pristupom koji uključuje niz civilno-društvenih aktera koji ne djeluju isključivo u području kulture, već uključuje i organizacije iz područja ljudskih prava, zaštite okoliša, dobre ekonomije i sl. Osnovu ovih nastojanja čini neformalna Platforma Upgrade uspostavljena radi osnaživanja i umrežavanja aktera koji se bave područjima relevantnima za uspostavu ovog tipa institucije s ciljem podizanja svijesti javnosti o važnosti društveno-kulturnih centara (IDC-a) kao točaka osnaživanja lokalne zajednice.

U 2021. godini zagovaračke aktivnosti su uslijed promjene gradske vlasti dobine novi kontekst. Organizacije uključene u Platformu tako su intenzivnije počele raditi na novim zagovaračkim ciljevima te uspostavljanju bolje vidljivosti Platforme među širom zajednicom. Bavljenje vidljivošću uključivalo je planiranja, početak nove kampanje pod nazivom "Svijet u Zagrebu, Zagreb svjetu" kao i jače aktiviranje na društvenim mrežama i

redizajn web stranice. S druge strane, zagovarački proces obuhvatio je zajedničko promišljanje članstva na planiranjima, ostvarivanje početnog kontakta s novom gradskom vlašću te stvaranje strateškog nastavka zagovaranja u idućoj godini.

Interkulturni društveni centar (IDC) kroz potporu Zaklade Kultura nova

Osnovu aktivnosti institucionalnih inovacija Operacije grad na polju razvoja modela IDC-a čini niz finansijskih potpora kojima organizacija kontinuirano razvija i promišlja pojedine konceptualne rakurse ovog dugotrajnog zagovaračkog procesa.

U trećoj godini trogodišnje potpore Zaklade Kultura nova (PP4b: Zagovaračka platforma na subnacionalnoj razini) projekta "Upgrade - istraživanje potencijala Interkulturnog društvenog centra" u suradnji s članicama Platforme Upgrade osmisnila se i početkom svibnja počela provoditi nova zagovaračka **online kampanja za Interkulturni društveni centar (IDC) pod nazivom "Svijet u Zagrebu, Zagreb svijetu"**.

Kampanjom su se široj javnosti, raznolikom aktivnostima članica Platforme, približavale teme interkulturnosti, integracije i stvaranje inovativnog modela interkulturnog-društvenog centra u Zagrebu.

Dva događaja koja su se uz paralenlnu online kampanju organizirala u sklopu aktivnosti Zagovaranja novih prostornih potreba za društveno-kulturno djelovanje - IDC u Zagrebu bila su:

- ▶ **Javni razgovor "Svijet u Zagrebu, Zagreb svijetu: Interkulturni društveni centar, javni prostori i participativno upravljanje"** održan 5. listopada u dvorištu Autonomnog kulturnog centra Medika u Zagrebu.
  - Cilj razgovora bilo je otvaranje komunikacije s novom gradskom vlašću i početak zagovaračkih aktivnosti na kojima se intenzivno planira raditi u 2022. godini.
  - Sudionice javnog razgovora bile su **Marta Kiš**, zastupnica u Skupštini Grada Zagreba i članica zagrebačkog Gradskog odbora za prostorno uređenje, **Iva Zenzerović**, organizacijska voditeljica u Centru za mirovne studije i **Mirela Travar**, predsjednica Operacije Grad, dok je razgovor moderator **Domagoj Šavor**, koordinator Saveza udruga Klubtura.
- ▶ **Kulturno-umjetnički događaj "Interkulturni grad"** održan 3. prosinca u prostorima Zelene akcije u Zagrebu.

- o Cilj događaja bila je promocija interkulturalnosti, integracije i interkulturnog društvenog centra i osvjećivanje ovih tema među širom zainteresiranom javnosti.
- o Na događaju je predstavljena arapska kuhinja s direktno uključenim migrantima/azilantima u provedbi aktivnosti. Članice kolektiva Žene ženama (Živi Atelje DK) koje su svoj novi dom našle u Zagrebu i Hrvatskoj su u sklopu događaja pripremile degustaciju arapskih specijaliteta.
- o Događaj je obuhvatio i dva glazbena performansa. Pjevačica Tea Režek nastupila je u sklopu projekta Prisoje koji je baziran na izvođenju tradicijskih pjesama Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Bugarske i Makedonije. Tea Režek u izvedbi je koristila glas i perkusijske instrumente, a u svoje nastupe je uključila i publiku. "Domaći" afro groove bend Commi Balde & Kaira Kela ("mirotvorac" na mandinka jeziku) događaj su upotpunili autorskim pjesmama na Mandinka jeziku zasnovanim na tradicijskim zapadnoafričkim ritmovima i melodijama.

► Dodatne aktivnosti vezane uz kampanju i jačanje vidljivosti bile su:

- o Suradnja sa svim organizacijama članicama Platforme oko pripreme i kreiranja kampanje te zajedničko definiranje tijeka i evaluacija kampanje
- o Novi vizualni identitet Platforme Upgrade koji je kreirala dizajnerica Petra Milički.
- o Redizajn internetske stranice Platforme Upgrade i objavlјivanje informacija o aktivnostima.
- o Pokretanje Facebook i Instagram stranice pod imenom Platforma Upgrade s redovitim stavljanjem objava i događaja u sklopu Kampanje.
- o Izrada plakata za javne događaje: Javni razgovor "Svijet u Zagrebu, Zagreb svijetu: Interkulturni društveni centar, javni prostori i participativno upravljanje" i kulturno-umjetnički događaj "Interkulturni grad: koncert Prisoje, Commi Balde & Kaira Kela uz okuse arapske kuhinje".
- o Dokumentiranje oba javna događaja te "live stream" javnog razgovora putem Facebook profila.

Tijekom čitave 2021., među organizacijama članicama platforme Upgrade radilo se na uspostavljanju bolje kohezije i zajedničkog djelovanja. Unatoč otežanim pandemijskim okolnostima, koristili su se online alati za zajedničke sastanke i planiranja na kojima se sa svim organizacijama

članicama, facilitirano od strane Ane Abramović te Emine Bužinkić, radilo na razvoju online kampanje, na planiranju održivosti Platforme Upgrade u idućoj godini, organizaciji javnih događaja i zagovaračkim dimenzijama rada Platforme. Dodatan fokus imale su radne grupe koje su se agilnije bavile pojedinim aktivnostima kao što su online kampanja i organizacija događaja.

Sve aktivnosti u sklopu projekta doprinjele su jačanju vidljivosti ciljeva Platforme Upgrade, stvorila se nova prilika u zagovaračkom procesu oko koje su se ujedinile sve organizacije članice te se potaknuo novi moment u povezivanju i umrežavanju članstva i šire zajednice oko ideje interkulturnog društvenog centra i važnosti interkulturnog dijaloga i integracije.

U narednom razdoblju planira se strateški nastaviti zagovarački proces za interkulturni društveni centar te započeti konstruktivnu komunikaciju s novom gradskom vlašću. U 2022. Godini dodatno se planira raditi na nastavku i poboljšanju započete online kampanje. Također, bitan aspekt budućeg razdoblja je daljnje osnaživanje Platforme kroz jačanje kapaciteta koordinacijskog tima, osiguravanje financijske održivosti, bolje povezivanje postojećeg članstva, stvaranje strateških suradnji i uključivanje novih članica.

Potporu u djelovanju Platforme Upgrade dao je i projekt **“Community, Culture, City: Collectively Transforming the New Normal”** kroz koji se prikazala transformativna uloga kulture koja se zalaže za solidarnost i djeluje kroz procese participacije u predviđanju pravednih solidarnih koncepata u gradu Zagrebu. Kroz ovaj projekt dodatno se osigurala vidljivost zagovaračkog procesa i održanog javnog razgovora, a ključnu ulogu odigrala je partnerska organizacija Kurziv – Platforma za pitanja kulture, koja je medijski popratila događaj i intervjuirala aktere za video zapise Arhiv kriznih praksi. Video zapisi okupljeni u ovom arhivu zagovor su društvene važnosti rada aktera nezavisne kulturne scene, a u njima se nalaze i neke ideje kako se organizirati oko zajedničkog, solidarnog cilja. Projekt je podržala Europska kulturna fondacija bavio se upravo ovim aspektom kulture u kontekstu kriznih okolnosti, pandemije i potresa u Zagrebu. Partneri na projektu bili su Kurziv, Operacija grad, Pravo na grad i Savez udruga Klubtura.

IZBOR IZ PRAĆENJA U MEDIJIMA

<https://www.cms.hr/hr/azil-i-integracijske-politike/dodite-na-besplatni-dogadaj-interkulturni-grad>

<https://www.platformaupgrade.com/vijesti/dogadjaj-interkulturni-grad-poziv-a-na-zajednistvo-i-stvaranje-interkulturnog-drustvenog-centra-u-zagrebu/>

<https://www.platformaupgrade.com/vijesti/prilika-za-uspostavu-dijaloga/>

<https://dubrovackiportal.hr/kultura/platforma-za-lazarete-predstavlja-operacija-grad-platforma-dom-a-mladih-savez-udru-ga-molekula-i-njihovi-drustve-no-kulturni-centri/>

<https://www.clubture.org/novosti/arhiv-kriznih-praksi>

<https://www.mrezadkc.hr/novosti/interkulturalnost-i-interkulturni-dijalog/>

<https://www.kulturpunkt.hr/content/prilika-za-uspostavu-dijaloga>

<https://www.mrezadkc.hr/novosti/stratesko-planiranje-mreze-dkc-hr/>

<http://rojcnet.pula.org/2021/10/21/pozivamo-vas-na-sudjelovanje-na-interaktivnoj-radionici-interkulturalnost-i-interkulturni-dijalog/>

<https://www.kulturpunkt.hr/content/izvedba-u-kontekstima>

<https://www.gloria.hr/gl/zivot/preporuke/zajednica-u-centru-da-imam-gdje-zivjeti-kampanja-kojom-se-zeli-vratiti-zivot-u-petrinju-i-sisak-15108504>

<https://www.platformaupgrade.com/vijesti/javni-razgovor-u-sklopu-kampanje-svijet-u-zagrebu-zagreb-svjetu/>

<https://www.mrezadkc.hr/novosti/odrzan-godisnji-sastanak-mreze-dkc-hr/>

<https://udrugaiks.hr/the-crowdfunding-campaign-community-in-center-to-have-a-place-to-live-is-starting/>

<https://www.glasistre.hr/hrvatska/pocela-kampanja-da-imam-gdje-zivjeti-747312>

<https://www.kulturpunkt.hr/content/u-smjeru-bolje-buducnosti>

<https://mmh.hr/vijesti/stanovnicima-banije-i-prije-potresa-nedostajalo-sadrzaja-u-zajednici-nije-dovoljno-vratiti-se-na-stanje-kakvo-je-bilo>

<https://www.kulturpunkt.hr/content/sustav-ne-prepoznaje-progresivne-praksse>

<https://www.kulturpunkt.hr/content/za-drustveni-razvoj-i-vecu-kvalitetu-zivota>

<https://www.platformaupgrade.com/vijesti/kampanja-svijet-u-zagrebu-zagreb-svjetu/>

<https://www.kulturpunkt.hr/content/participacija-se-razvija-u-nezavisnoj-kulturi>

<http://platforma-kooperativa.org/cg/article/reglab-project-kicks/>

<https://www.mrezadkc.hr/novosti/dkc-hr/>

<https://www.kulturpunkt.hr/content/video-arhiv-kriznih-praksi>